

राज्यातील सर्प दंशाच्या घटना, त्यावरील उपाययोजना, नुकसान भरपाई तसेच राज्यात सर्पविष तपासणी केंद्र स्थापित करण्याची पडताळणी करण्या संदर्भात अभ्यासगट स्थापन करणे.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वनविभाग
शासन निर्णय क्र. बैठक-१०२२/प्र.क्र.३४२/फ-१
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२
दिनांक:- १५ नोव्हेंबर, २०२२

प्रस्तावना :-

राज्यातील सर्प दंशाच्या घटना व त्यावरील उपाययोजना, नुकसान भरपाई तसेच राज्यात सर्पविष तपासणी केंद्र स्थापित करण्याची पडताळणी करणे या मुद्यांवर अभ्यास करण्यासाठी अभ्यासगट स्थापन करण्याची बाब शासनाचे विचाराधिन होती. त्या अनुषंगाने शासन पुढील प्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :-

राज्यातील सर्प दंशाच्या घटना व त्यामुळे होणाऱ्या मृत्यूंच्या घटनांचे विश्लेषण करून अभ्यास करणे, सर्प दंशाच्या घटनांवरील उपाययोजना, सर्प दंशाच्या घटनेबाबत संबंधित व्यक्तीस नुकसान भरपाई आणि राज्यात सर्पविष तपासणी केंद्र स्थापित करण्याची पडताळणी करणे तसेच सर्प व सर्पविष गोळा करणे व हाताळणे संदर्भात खालीलप्रमाणे अभ्यासगट स्थापन करण्यात येत आहे:-

१. श्री. क्लेमेंट बेन, अपर प्रधान मुख्य वन संरक्षक (वन्यजीव), पश्चिम, मुंबई :- अध्यक्ष
२. श्रीमती. निशीगंधा नाईक, ICMR Emeritus Scientist, Khalsa College :- सदस्य
३. श्री. केदार भिडे, सर्प तज्ज्ञ :- सदस्य
४. श्री. मल्लिकार्जुन, वनसंरक्षक व संचालक, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान, बोरीवली :- सदस्य सचिव

२. सदर अभ्यासगटाची कार्यकक्षा पुढीलप्रमाणे राहिल:-

- i) राज्यातील सर्प दंशाच्या घटना व त्यामुळे होणाऱ्या मृत्यूंच्या घटनांचे विश्लेषण करून अभ्यास करणे.
- ii) राज्यामध्ये Anti Snake Venom Serum (ASVS) च्या आवश्यकतेबाबत अभ्यास करणे व त्याची उपलब्धता सुनिश्चित करण्याकरिता सूचना करणे.
- iii) राज्यामध्ये सर्पविष तपासणी केंद्र तसेच सर्पविष Repository / Bank स्थापित करण्याची पडताळणी करणे.

३. उपरोक्त तरतुदी शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांका पासून लागू करण्यात येत आहेत.

४. सदर अभ्यासगट त्यांचा अहवाल ९० दिवसांचे आत प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचेकडे सादर करेल. सदर अभ्यासगटाचा अहवाल प्रधान मुख्य वन संरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर हे त्यांचे अभिप्रायासह शासनास सादर करतील.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२१११५१८१८१८१५१९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सिध्देश सावर्डेकर)
विशेष कार्य अधिकारी
महसूल व वन विभाग

प्रत माहिती आणि उचित कार्यवाहीसाठी :-

- १) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- २) मा.मंत्री (वने) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
- ५) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
- ६) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
- ७) अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव) पूर्व, नागपूर / पश्चिम, मुंबई.
- ८) मुख्य वनसंरक्षक / वनसंरक्षक / उपवनसंरक्षक तथा क्षेत्र संचालक व्याघ्र प्रकल्प, सर्व
- ९) मुख्य वनसंरक्षक / वनसंरक्षक (प्रादेशिक), सर्व.
- १०) वनसंरक्षक व संचालक, संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान, बोरीवली
- ११) उपवनसंरक्षक (प्रादेशिक / वन्यजीव) सर्व.
- १२) महालेखापाल-१/२ (लेखापरीक्षण / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई / नागपूर.
- १३) वित्त विभाग (व्यय-१० कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई - ३२.
- १४) वन कक्षातील सर्व कार्यासने, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- १५) फ-१ कार्यासन, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२ (निवडनस्ती).

*****